

REFERAT |KRS| Kulturstyret (2011-2015) d. 23-01-2013

Møtedato Onsdag d. 23. januar 2013 kl. 17:00

Møtested Aquarama / Rådhuset

Indholdsfortegnelse

Kristiansand Kino Holding AS - Eierskapsmelding del 3.....	3
--	---

Punkt 1/13: Kristiansand Kino Holding AS - Eierskapsmelding del 3

Bilag

Vedtak KOMMUN, 24092013, Sak 48/13, Kristiansand Kino Holding AS - Eierskapsmelding del 3

Vedtak BYSTYR, 06112013, Sak 132/13, Kristiansand Kino Holding AS - Eierskapsmelding del 3

Saksprotokoll

Vedlegg 1. Årsberetning 2011 Kristiansand Kino Holding AS

Vedlegg 2. Kristiansand Kino Holding AS ; Utvidet regnskapsanalyse

Vedlegg 3. Kristiansand Kino memo Deloitte

Vedlegg 4. Kinoens kommentarer til Deloitte's utredning

Vedlegg 5. Kinostyrets vedtak på behandlet utkast til sak for eierskapsmelding del 3

Saksprotokoll

Saksprotokoll

Eierskapsmelding 3 - Kristiansand Kino - påtegning

132-13.mp3

Dato: 14.01.13
Saksnr.: 201208226-1
Arkivkode E: 255
Saksbehandler: Øyvind Stenvik Andersen

Saksgang	Møtedato
Kulturstyret	23.01.2013
Kommunalutvalget	29.01.2013
Bystyret	13.02.2013

Kristiansand Kino Holding AS - Eierskapsmelding del 3

Kristiansand Kino Holding AS oversendte kommunen i november 2011 to notater som omhandlet forslag på ny utbyttemodell fra selskapets hånd, samt status og planer for pågående fusjonsprosess/omorganisering i konsernet som de ønsket å drøfte med eier. I møte med kommunalutvalget (generalforsamling) den 22.11.11 ble dette presentert av selskapet. Rådmannen utformet et kort notat som tilsvar hvor kommunalutvalget ble anbefalt å ta notatene fra Kristiansand Kino til foreløpig orientering, samt å gi rådmann i oppdrag å utarbeide egen sak om Kristiansand Kino i samråd med selskapets styre og ledelse før generalforsamling 2012. Prosessen har drøyd ut grunnet ønske om å avklare forholdet rundt Kinoens engasjement i Aladdin som dukket opp i ettertid, samt av strategiske grunner ved at det kunne være lurt å avvende ny eierstrategisak til etter at pågående fusjonsprosess var unnagjort.

Eierskapsmelding del 3 viderefører deler av de allerede stadfestede forhold fra forrige eierskapsmelding. Hovedhensikten med denne melding er:

- Klargjøre regler og modell for utbyttepolitikk og utbytteforventninger.
- Klargjøre metode for målinger og forventninger knyttet til avkastning og finansielle resultater.
- Iverksette prosess for å omdanne bundet egenkapital til fri egenkapital i selskapet, samt etablere ansvarlig lån mellom selskap og eier.

Eierskapsmelding del 3 går grundigere til verks med en dypere økonomisk analyse av selskapet enn sist, samt tydeliggjør den vedtatte dialog mellom selskap og eier. Bystyret vedtok i forbindelse med budsjettet for 2013 at det settes i gang en utredning av muligheten for salg/nedsalg av kommunale aksjeselskaper. Kristiansand Kino Holding AS ble nevnt spesielt som et selskap som vurderes solgt, og av den grunn omtales ett par nylige prosesser rundt salg av kinoer andre steder i landet.

I tillegg drøftes enkelte forhold rundt eierskapsutøvelse og eierskapsprinsipper for selskapet. Det foreslås å innføre et avkastningskrav til selskapet, i tillegg til å gi selskapet et ansvarlig lån ved å konvertere egenkapital til gjeld. Videre kommer rådmannen med forslag til

utbyttemodell i tillegg til at det legges opp til videreutvikling av kommunikasjon og dialog mellom selskap og eier.

Forslag til vedtak:

1. Bystyret ber generalforsamlingen treffe vedtak om nedsettelse av selskapets aksjekapital og overkursfond med til sammen 17 mill. kr.
2. Bystyret ber generalforsamlingen disponere beløpet på følgende måte:
 - a. 12 mill. kr lånes tilbake til selskapet som et ansvarlig lån fra eier hvor rådmann får tillatelse til å fremforhandle betingelser på lånet i ettertid, og som forelegges kommunalutvalget for endelig godkjenning.
 - b. 5 mill. kr konverteres til annen egenkapital (fri egenkapital).
3. Det foreslåtte avkastningsmålet på 5 % av totalkapitalen implementeres.
4. Den foreslåtte utbyttemodellen implementeres.
5. Den foreslåtte justering av dialog/kommunikasjon mellom selskap og eier implementeres.
6. Selskapets styreinstruks oppdateres til å være tilpasset dagens konsernstruktur.

Tor Sommerseth
Rådmann

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Trykte vedlegg:

- Årsberetning 2011 Kristiansand Kino Holding AS.
- Kristiansand Kino Holding AS – Utvidet regnskapsanalyse.
- Utredning fra Deloitte vedrørende avkastning og utbyttmuligheter.
- Kinoens kommentarer til Deloitte's utredning.
- Kinostyrets vedtak på behandlet utkast til sak for eierskapsmelding del 3.

Utrykte vedlegg:

- Årsrapport 2011 – behandlet i bystyret 24.10.12.
- Kristiansand Kino Holding AS – Eierstrategi (bystyresak 178/09).
- Vedtekter for Kristiansand Kino Holding AS.
- Presentasjon selskapet holdt for kommunalutvalget 22.11.11 rundt forslag til ny utbyttemodell og orientering om fusjonsplaner/organisasjonsendringer.
- Notat om forslag på ny utbyttepolitikk fra Kristiansand Kino Holding AS.
- Notat om fusjonsprosess av Kristiansand Kino Drift AS og KinoSør AS.
- Notat fra Rådmannen til kommunalutvalget 22.11.11 – tilsvar på forslag til ny utbyttemodell fra Kristiansand Kino Holding AS.
- Kristiansand kommunes konsesjonsbestemmelser for visning av film i næring.
- Regelverket om offentlige anskaffelser – spørsmål om kinoselskap er omfattet v/KS Advokatene 9.mars 2009.
- Styreinstruks for styret i Kristiansand Kino Holding AS.
- Daglig leders delegerte fullmakter.

Innhold

1. Introduksjon/innledning	4
2. Opprettelsen av KKH – historikk, formål, og valg av selskapsform.....	4
3. Kinomarkedet	7
4. Økonomi, avkastning, ansvarlig lån og utbytte – analyse og vurderinger	9
4.1 Risiko og avkastningskrav	10
4.2 Regnskapsanalyse og sammenligning med andre kinoer	11
4.3 Prinsipper for utbytte – forventninger og forslag til utbyttmodell.....	14
4.4 Kapitalstruktur, opprettelse av ansvarlig lån m.m.	17
5. Barnefilmfestivalen	18
6. Kommunikasjon og eierdialog	20
7. Eierstyringsprinsipper og eierskapsutøvelse i KKH.....	21
7.1 Forvaltningen av selskapet	22
7.2 Konesjonsbestemmelser og vedtekter	22
7.3 Sammensetning av og forventninger til styret.....	23
8. Rådmannens kommentarer til kinostyrets behandling	24

1. Introduksjon/innledning

Bystyret vedtok 19.11.08 i sak 175/08 eierskapsmeldingen for Kristiansand kommune. Meldingen forutsatte og at det enkeltvis skulle utarbeides en del 2 hvor man gikk mer spesifikt gjennom de enkelte selskap. Eierskapsmelding del 2 for Kristiansand Kino Holding AS (KKH) ble så behandlet høsten 2009 i bystyresak 178/09¹ hvor følgende problemstillinger ble nærmere behandlet:

- *Valg av styremedlemmer i datterselskaper.*
- *Hvordan generalforsamlingsdokumenter skal behandles av Kristiansand kommune.*
- *Kommunikasjon mellom selskap og eier.*
- *Utbytte og ansvarlig lån.*
- *Vedtektsbestemmelser mht. arbeidsgivertilknytning.*

Eierskapsmelding del 3 viderefører deler av de allerede stadfestede forhold nevnt over fra forrige eierskapsmelding. Hovedhensikten med denne meldingen er:

- Klargjøre regler og modell for utbyttepolitikk og utbytteforventninger.
- Klargjøre metode for målinger og forventninger knyttet til avkastning og finansielle resultater.
- Iverksette prosess for å omdanne bundet egenkapital til fri egenkapital i selskapet, samt etablere ansvarlig lån mellom selskap og eier.

Eierskapsmelding del 3 tar inn over seg deler av disse problemstillingene hvor man vil gå grundigere til verks med en dypere økonomisk analyse av selskapet enn sist, samt stadfeste og tydeliggjøre den vedtatte dialog mellom selskap og eier. Videre omtales ett par nylige prosesser rundt eventuelt salg av kinoer andre steder i landet, samt enkelte forhold rundt eierskapsutøvelse og eierskapsprinsipper for selskapet.

Det foreslås å innføre et avkastningskrav til selskapet, i tillegg til å gi selskapet et ansvarlig lån ved å konvertere egenkapital til gjeld. Videre anbefaler rådmannen en ny utbyttemodell samt en videreutvikling av kommunikasjon og dialog mellom selskap og eier.

2. Opprettelsen av KKH – historikk, formål, og valg av selskapsform

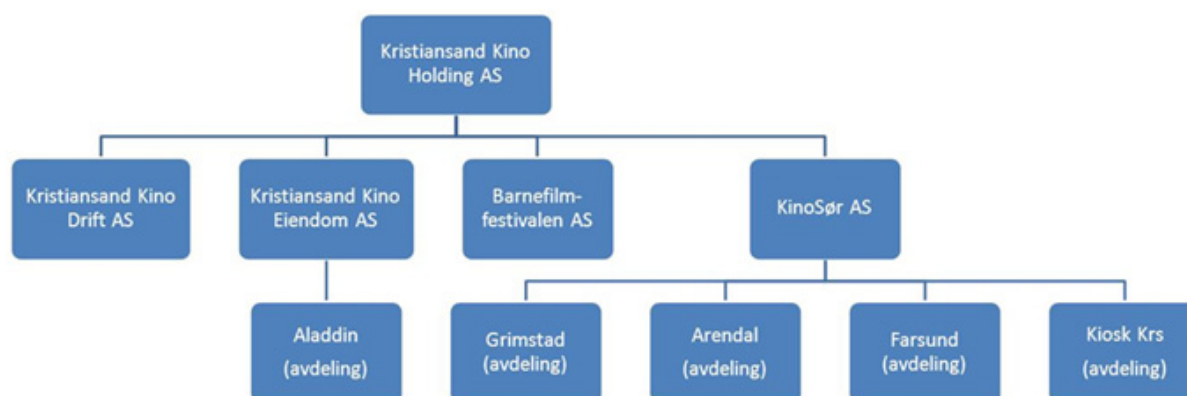
Selskapet i sin nåværende form som et aksjeselskap ble stiftet i 2001 ved omdanning fra en kommunal bedrift til et aksjeselskap. Bakgrunnen for omdanningen var at driftsformen som var valgt inntil da, kommunal bedrift, forsvant ut av lovverket. Alternative selskapsformer som ble vurdert da var enten overgang til et kommunalt foretak eller opprettelse av et aksjeselskap. Begrunnelsen for valget ble gjort dels ut fra kulturpolitiske hensyn, og dels ut fra å skaffe kinoen gode rammevilkår i en fremtidig konkurranseutsatt posisjon. Kristiansand kommunes målsetning med sitt eierskap i Kristiansand Kino Holding er todelt. Foruten å oppfylle kommunens kulturpolitiske målsetninger gjennom konsesjonsbestemmelsene har eier også forventninger om økonomiske resultater og leveranser fra selskapet.

¹ Kristiansand Kino Holding AS – Eierstrategi, bystyresak 178/09.
http://pa.kristiansand.kommune.no/politiske_saker/default.asp

Ved inngangen til 2012 bestod selskapet av fire kinoer (Kristiansand, Arendal, Grimstad og Farsund) fordelt på 17 saler og 2 636 seter. Samlet hadde konsernet 514 910 besøkende i løpet av 2011 som genererte billettinntekter på 42,9 mill. kr². Billettinntekter på landsbasis gikk opp med 5,3 % i forhold til 2010, mens konsernet opplevde en oppgang på 4,7 %. Konsernet hadde en omsetning på 69,5 mill. kr i 2011 som utgjorde i underkant av 4 % markedsandel i Kino-Norge. Det samlede besøkstallet for konsernet gikk opp 3,3 % fra 2010, mot en gjennomsnittlig oppgang på landsbasis på 2,9 %. Føenix, som er landets 6. største kino viste en liten oppgang i besøkstall fra året før, men ligger betraktelig bak historiske høyder fra 2003 da besøket var hele 38,5 % høyere enn i 2011. Samlet ble det vist 299 ulike filmtitler i løpet av 2011 hvor antall besøkende varierte fra 10 personer på den minst sette filmen til 17 503 på den mest sette. Totalt antall ansatte i konsernet pr. 1.januar 2012 var 93 personer som bestod av 44 menn og 49 kvinner fordelt på 39,2 årsverk.

Ved nyttår 2012 bestod konsernet av morselskapet Kristiansand Kino Holding AS og de 100 % eide datterselskapene Kristiansand Kino Drift AS, Kristiansand Kino Eiendom AS, KinoSør AS og Barnefilmfestivalen AS³. Den 1.januar 2012 så dermed konsernets selskapsstruktur ut som følger:

Figur 1 – selskapsstruktur Kristiansand Kino Holding AS pr. 01.01.12.

I tillegg til dette eide selskapet aksjeposter i fire selskaper med total balanseført verdi på i underkant av 1,1 mill. kr⁴. Selskapets virksomhet er å utøve eierskap i de ovenfor nevnte selskapene, eventuelt å opprette nye datterselskap og utøve eierskap i disse. Kristiansand Kino Drift skal drive kinovirksomhet og annen virksomhet som er knyttet til dette som innebærer realisering av Kristiansand kommunes kulturpolitiske målsettinger for kinodrift. Kristiansand Kino Eiendom skal eie og forvalte fast eiendom knyttet til Kristiansand Kino, samt alt som herved står i den forbindelse, mens Barnefilmfestivalen skal drive filmfestival for barn og unge. KinoSør skal drive kinovirksomhet og annen virksomhet som er knyttet til drift av kino, teater og kulturhus med virksomhet lokalisert i Arendal, Grimstad og Farsund som er basert på konsesjon fra respektive kommuner. I tillegg inngår driften av kiosken i Kristiansand i KinoSør som man overtok fra selskapet Location i 2010.

Det er i løpet av året gjort endringer i konsernet hvor Kristiansand Kino Drift er fusjonert inn i (inngår i) KinoSør som en egen avdeling sammen med kiosken i Kristiansand med virkning

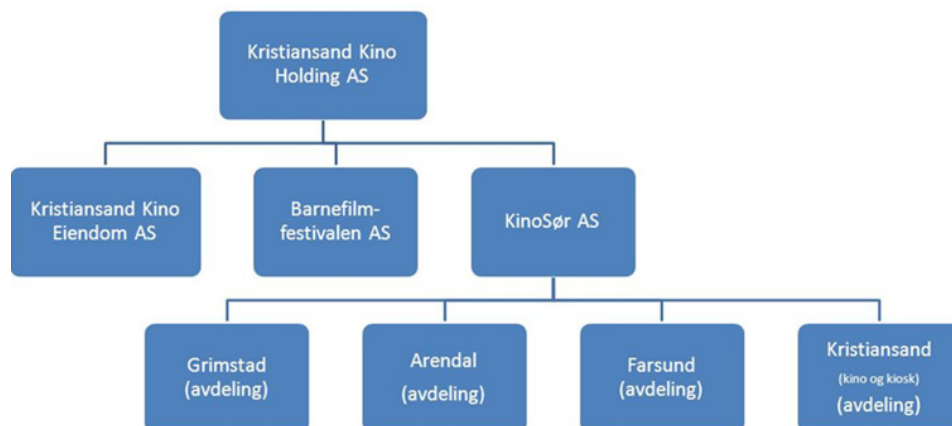
² Årsrapport 2011 – behandlet i bystyret 24.10.12.

³ Som beskrevet i årsberetning 2011 for Kristiansand Kino Holding AS – behandlet på generalforsamling (av kommunalutvalget) 12.06.12.

⁴ Årsberetning 2011 for Kristiansand Kino Holding AS, note 5.

fra 21.10.12⁵. I tillegg ble kinoens engasjement i Aladdin avsluttet i midten av desember 2012 slik at organisasjonen nå ser ut som følger:

Figur 2 – selskapsstruktur Kristiansand Kino Holding AS pr. 01.01.13.

Målet med omstruktureringen/fusjonen har vært å oppnå administrative besparelser, og ved at driften på hver enkelt kino drives i samme selskap skal kunne gi rom for optimal bemanning. Selskapet har tidligere orientert eier på generalforsamling (v/kommunalutvalget) den 22.november 2011 om den planlagte organisasjonsendringen/-prosessen.

Eierskapsmelding del 2 slår fast at ”selskapet mener aksjeselskapsformen tjener selskapets virksomhet best og mener at den argumentasjonen som ble brukt i 2001 for valg av aksjeselskap, fortsatt er riktig”. Dette står fortsatt ved lag fra selskapets side. For øvrig, på samme måte som tidligere, er dette også den selskapsformen som er valgt hovedsakelig ellers i ”kino-Norge”. Rådmannen deler selskapets syn på dette punkt på samme måte som tidligere mht. valg av selskapsform.

Vedrørende fremtidig utvikling sier selskapets årsberetning at ”selskapets virksomhet preges av stadig høyere grad av konkurranse både fra DVD, TV og andre underholdningstilbud, og at det i konsernet er etablert en strategi frem mot år 2013 som skal sikre grunnlag for fortsatt vekst og resultatutvikling, sist revidert i 2010”. Det er ventet at styret vil sette i gang en ny strategiprosess for årene fremover i løpet av 2013.

⁵ Vedtektene som følger saken er basert på konsernets struktur pr. 01.01.12 siden man ikke har rukket å motta oppdaterte vedtekter for den nye konsernstrukturen.

3. Kinomarkedet

Oslo bystyre behandlet saken "Kinopolitikken i Oslo samt eierstrategi for Oslo Kino AS" den 13.juni 2012 (sak 183/12⁶). Saken gir et meget godt innblikk i kinomarkedet internasjonalt og i Norge. Fra saken gjengis følgende:

"Kino og filmfremvisning er en del av verdikjeden i filmindustrien. Verdikjeden består av filmproduksjon, film distribusjon og filmvisning (kino, DVD, TV og Video on Demand).

Filmindustrien er en betydelig internasjonal bransje med globale aktører. Omsetningen av film vist på kino i 2010 var 31,8 milliarder dollar. I tillegg kommer inntekter fra salg av film på DVD, video, utleie osv. Filmproduksjonsleddet er den sterke aktøren i verdikjeden. De planlegger og produserer produktet (filmen), og får eierskapet til filmen gjennom opphavsretter. Produsenten har den dominerende innflytelsen over hvordan filmen distribueres, markedsføres og selges. Den enkelte films popularitet er avhengig av filmens innhold og utforming. Gode filmer kan ha betydelig inntjeningspotensial eller påvirkningskraft. Verdens mest innbringende film i 2010, - Avatar, spilte eksempelvis inn 2,3 milliarder dollar bare på kino. Motsatt har produsentene også risikoen for svak publikumsoppslutning, og feilslått filmproduksjon kan være meget kostbart for produsenten/eierne av filmen. India og USA er de største produsentene av film i verden, men de fleste land har etter hvert en viss nasjonal filmproduksjon. Amerikansk filmproduksjon har hatt størst utbredelse og høyest markedsandel internasjonalt i en årrekke, med over 70 % markedsandel i Europa og over 90 % i USA. Filmproducentenes inntekter kommer fra filmleie fra visningsleddet (kinoene, TV m.m.) og salgsinntekter/royalties fra salg av filmprodukter (DVD, video). Filmleieavtalene kan være utformet og strukturert på forskjellige måter og varierer betydelig fra land til land.

Distribusjonsleddet har ansvaret for salg av visningsrettigheter til kino og TV markedet, for markedsføringen av filmene og innkrevingen av filmleien. Distribusjonsleddet har også ansvaret for salgs- og utleieavtaler av DVD/video mv. til sluttbrukermarkedet. Flere av de største produsentene som Disney, 20th. Century Fox, UIP har egne distribusjonsselskaper, som håndterer distribusjonen av egenproduserte filmer verden over. Disse vertikalintegreerte aktørene har full kontroll med produksjon, distribusjon og markedsføring, og stor forhandlingsmakt ift. kinoene. Det finnes også uavhengige distributører som kjøper filmvisningsrettigheter fra andre produsenter og distribuerer eksempelvis i Norge / Norden.

Nær 80 % av markedet for distribusjon av film til kino i Norge er i dag konsentrert om 5 - 6 distributørselskaper, og heleide amerikanske datterselskaper har ca. 50 % av markedet. Store nordiske mediehus som svenske Bonnier (SF Bio) og danske Egmont (Nordisk Film) har også etablert/kjøpt tunge nordiske distribusjonsselskap. Distribusjonsselskapene forhandler med kinoene om hver enkelt film, og gjennomgangstemaene er hva filmleien skal være samt leiestruktur, antall forestillinger og hvor filmene skal vises. Distribusjonsselskapene får sine inntekter i form av en andel av filmleien.

Kinoene er visningssteder for film og har spesielt velegnede lyd- og bildeforhold. Kinoene var tidligere tilnærmet monopolister på visning av film, og har fått et feste i publikums bevissthet som kulturformidlere. Opplevelse av film er særegent på kino som følge av kvaliteten på lyd og bildegjengivelsen. Det er også en viktig sosial møteplass, og særlig viktig for den unge delen av befolkningen som er de som ser mest film og går hyppigst på kino i Norge. Kinoenes inntekter kommer fra billettsalg, salg av forfriskninger og reklamesalg. Inntektssiden er sterkt avhengig av kinobesøket. De største kostnadselementer er filmleie, lokaleleie og lønnsutgifter. Stordriftsfordelene kan være store. Internasjonalt har det derfor skjedd en betydelig horisontal integrasjon i visningsleddet med dannelse av kinokjeder som driver et stort antall kinoer. Kjedene kan være nasjonale eller internasjonale. I Europa er det eksempelvis store, nasjonale kjeder som dominerer kinomarkedet i Storbritannia, Tyskland, Frankrike m.fl. Det samme gjelder i Norden, der SF Bio har over 70 % markedsandel i Sverige, Nordisk Film det tilsvarende i Danmark og FinnKino liknende dominans i det finske markedet. Få land har en så fragmentert struktur i kinomarkedet som Norge.

⁶ <http://www.sak.oslo.kommune.no/sru/default.asp>

I Norge har myndighetene organisert ansvaret for rammeverket for filmbransjen slik at staten har ansvaret for filmkontroll, lovgivning, rammevilkår og støtteordninger til filmproduksjon, mens kommunene har myndighetsansvaret (kinopolitikken og konsesjonsordningen) for filmvisningen.

Visning av film på kino reguleres, som nevnt i del 1, av filmloven og forskrifter. Kinovirksomhet er visning av film i næring, og slik visning krever konsesjon. Kommunene har ansvaret for kinopolitikken, og styrer politikken ved å gi konsesjoner til å drive kinovirksomhet, uavhengig av hvem som eier kinoene. Konsesjonshaver kan være enkeltpersoner, selskaper m.m. Hvert visningssted må ha egen konsesjon, eksempelvis en konsesjon for Gimle kino, en for Symra osv. Konsesjonene kan gis for en periode på opptil 5 år. Kommunene kan i konsesjonsvilkårene sette krav til konsesjonshaver som sikrer at kommunenes politikk blir ivaretatt og gjennomført. Kommunene har ansvar for tilsyn og kontroll med at konsesjonsvilkårene overholdes. Ved brudd på filmloven, forskrifter eller konsesjonsvilkårene kan konsesjonen tilbakekalles eller fornyelse av konsesjonen nektes. En kommune kan gi dispensasjon fra egne fastsatte konsesjonsvilkår, for eksempel til aktører som henvender seg til utvalgte målgrupper av etnisk, religiøs eller kulturell art, eller som bare sporadisk viser film, for eksempel filmklubber”.

Det norske markedet preges av økende konkurranse, pressede marginer, økt inntog av internasjonale aktører og vertikal integrasjon i verdikjeden. Dette kommer blant annet frem gjennom den utvikling som har vært i ”kino-Norge” de senere år hvor utenlandske aktører har etablert seg blant annet gjennom deleierskap i kinoene i Drammen og Stavanger/Sandnes de senere år. På samme måte pågår det nå tilsvarende prosesser i Oslo og Bergen hvor det i Oslo i bystyresak 183/12 ble fattet vedtak om ”Byrådet gis fullmakt til å avhende alle kommunens aksjer i Oslo Kino AS, eventuelt avhende aksjer i selskaper som utfisjoneres fra Oslo Kino AS” og ”Bystyret tar for øvrig kinopolitikken i Oslo og byrådets eierstrategi for Oslo Kino AS til orientering”. Anbefalingen av salg av hele eller deler av Oslo Kino AS beror på følgende hovedkonklusjon ”Byrådet understreker at kinodrift er forretningsmessig virksomhet som tilbyr kulturopplevelser i form av filmvisning. Virkemidler som konsesjonsordningen, økonomiske støtteordninger m.m. skal sørge for et kvalitativt godt og bredt filmtilbud i alle sjangre til byens befolkning. Kommunens kinopolitikk blir fullt ut ivaretatt gjennom disse virkemidlene. Eierskap er, etter Byrådets oppfatning, ikke nødvendig for å ivareta dette”. Som potensielle kjøpere av Oslo Kino nevnes blant annet SF Norge, Nordisk Film (Egmont) og Olav Thon⁷ som aktuelle.

Bystyret i Bergen fattet i bystyresak 272/10⁸ vedtak om at ”bystyret delegerer til byrådet å fremforhandle avtale om salg av inntil 49 % av aksjene i Bergen Kino AS til strategisk aktør, jfr. bystyresak 224/01 punkt 4. I forbindelse med salget skal det inngås en aksjonæravtale for å sikre videreføringen av Bergen Internasjonale Filmfestival AS (BIFF)”. Av ulike grunner har prosessen i Bergen drøyd noe ut, men det siste som har skjedd der nå er at eiendommen (kinoen) skal fisjoneres ut som et eget selskap som kommunen vil beholde for å ha full kontroll på ”infrastrukturen” ved at man da fremdeles vil eie kinobygningen, i tillegg til den påvirkningskraft man har gjennom å være konsesjonær. Kommunen har mot slutten av 2012 vært inne i en due-diligence prosess⁹ med et ukjent antall aktører som var ventet å være avklart før jul¹⁰. Det er pr. 14.01.13 ikke fremkommet noe klarering av saken i media enda.

⁷ Dagens Næringsliv, papiravis 5.november 2012.

⁸ <http://www3.bergen.kommune.no/bksak/default.asp>

⁹ Selskapsgjennomgang eller due diligence er en arbeidsprosess og metode for å samle inn og analysere informasjon om et selskap, ofte i forbindelse med fusjoner, oppkjøp eller andre strategiske forandringer.

<http://no.wikipedia.org/wiki/Selskapsgjennomgang>

¹⁰ Dagens Næringsliv, papiravis 5.november 2012.

Tilsvarende som i Oslo vil en måtte spørre seg om det er nødvendig at kommunen skal eie og drifte kinoen som i utgangspunkt bærer preg av å være av forretningsmessig karakter. En må vurdere om ikke innbyggerne muligens vil få et like godt filmtilbud om kinoen selges i sin helhet (eller vurdere om det kan være hensiktsmessig å innlemme en annen kinoaktør på eiersiden som minoritets- eller majoritetseier).

På den annen side er kinokulturen i Norge nært forbundet med den særnorske modellen med kommunalt eierskap. Offentlig eierskap gjennom nesten hundre år har gitt grunnlag for et tilbud til publikum hvor kvalitet og mangfold står sentralt, også i vår tid. Formelt sett kan kommunen utøve kinopolitikk gjennom konsesjonsbestemmelser, men det er langt fra enkelt å utforme konsesjonsvilkår som, innenfor lovverkets rammer, klarer å sikre bredden og mangfoldet i samme grad som et eierskap kan gjøre. I tillegg er kinoen mer enn et sted for visning av film. Funksjonen som sosial møteplass i sentrum er åpenbar, og Kristiansand kino er en betydelig institusjon og aktør i byens kulturliv.

Bystyret vedtok imidlertid i forbindelse med budsjettet for 2013 at: *“Det settes i gang en utredning av muligheten for salg/nedsalg av kommunale aksjeselskaper. Spesielt Kristiansand Kino Holding AS og Agder Bomdrift vurderes solgt”*. Rådmannen vil i løpet av første halvår 2013 legge frem en vurdering av helt eller delvis salg av Kristiansand Kino og fremmer av den grunn ingen synspunkt rundt dette i denne saken.

4. Økonomi, avkastning, ansvarlig lån og utbytte – analyse og vurderinger

Som det fremkommer av eierskapsmelding del 2 så ble uttak fra Kristiansand Kino Holding AS (morselskapet) grundig behandlet ved omdanningen i 2001. Det ble den gang diskutert avkastningskrav og ansvarlig lån for selskapet hvor bystyret den gang ikke ønsket å gi selskapet et ansvarlig lån, noe rådmannen heller ikke valgte å foreslå sist i eierskapsmelding del 2. Situasjonen nå er annerledes hvor de strukturelle/organisatoriske endringer som er gjort i selskapet skal kunne gi rom for økte resultater på sikt, og rådmannen anbefaler derfor en nedsettelse av deler av selskapets aksjekapital (bundet kapital) som kan brukes av kommunen ved at det opprettes/etableres et ansvarlig lån mellom selskap og eier (konvertere egenkapital til gjeld). Videre anbefales det og at deler av gjenværende aksjekapital konverteres til annen (fri) egenkapital som vil gi selskapet mer fleksibilitet og økonomisk handlefrihet.

Kristiansand kommune har bedt Deloitte vurdere avkastning, utbyttmuligheter samt regnskapsmessige forhold vedrørende Kristiansand Kino konsernet. I vurderingene deres påpekes det at det er indikasjoner på at konsernet har lavere økonomisk avkastning og utbytte sammenlignet med andre kinoer i andre byer, noe som støttes opp gjennom kommunens egne analyser og vurderinger, og som man går nærmere inn i under kap. 4.2. I kinoens tilsvar til Deloitte merknader utdyper selskapet at det er fire hovedgrunner til at kinoen jevnt over leverer noe dårligere resultater enn andre kinoen. Dette kommenteres ytterligere under kap. 4.2¹¹.

¹¹ Saksfremstillingen viser en noe redusert regnskapsanalyse under kap. 4.2, mens det for de interesserte er mulig å fordype seg ytterligere gjennom den vedlagte regnskapsanalysen for dette kapittel.

4.1 Risiko og avkastningskrav

Avkastningskrav er den alternativkostnad som gjenspeiler hvilken avkastning eier og kreditor kan oppnå ved alternative plasseringer til samme risiko som i selskapet¹². Å fastsette krav til resultat gjøres som regel i forhold til hva man kan få i alternativ avkastning ved å plassere penger risikofritt (bankinnskudd), samt med påplussing for ekstra risiko. Risikopremien sier noe om hvor stor meravkastning man kan forvente ved å plassere penger i markedet sammenlignet med i bank. I tillegg gjøres det justeringer for det enkelte selskap for hvorvidt man oppfatter selskapet som mer eller mindre risikofyllt enn gjennomsnittet i markedet, målt ved selskapets "betaverdi" som angir graden av samvariasjon i avkastning mellom selskapet og markedet/markedsporteføljen.

En mye brukt modell for å beregne avkastningsmål for selskaper med forretningsmessige mål er kapitalverdimodellen. Dette avkastningsmålet er godt egnet for å vurdere selskapenes prestasjoner over flere år (typisk 3-5 år), men kan være mindre relevant på kortere sikt for enkelte år. Det bør derfor suppleres med andre nøkkeltall som viser selskapets utvikling og resultater på flere områder.

I sin enkleste form kan kapitalverdimodellen beskrives som en modell bestående av to variabler bestående av risikofri rente, samt en faktor som tar hensyn både til risiko i markedet og graden av denne for det enkelte selskap. Logikken er i utgangspunkt at jo høyere usikkerhet og risiko, jo høyere avkastning vil en investor kreve. Den faktiske avkastningen må så måles mot avkastningskravet for å vurdere hvorvidt avkastningen har vært god eller dårlig, hensyntatt den risiko man har eksponert seg for. For en mer detaljert beskrivelse av modellen henvises det til Statens Eiermelding¹³.

For kinoens virke hvor hovedmålsettingen er "å kunne tilby befolkningen et lokalt kulturtilbud gjennom et bredt spekter av varierende filmer av høy kvalitet, og på den måte realisere Kristiansand kommunes kulturpolitiske målsettinger for kinodrift" så setter dette noen begrensninger på hva en kan forvente av økonomiske resultater fra selskapet over tid. Andre forhold som også påvirker dette er eventuelle begrensninger som måtte ligge i konsesjonsrettighetene, samt drive en Barnefilmfestival som hittil ikke har hatt økonomisk bæreevne alene, og som trolig aldri kommer til å ha det heller (har ikke det som målsetning). Det er opp til eier å avklare hva selskapet skal drive på med, om en for eksempel skal drive en barnefilmfestival som er avhengig av et betraktelig årlig konsernbidrag for å gå rundt økonomisk. Dette drøftes mer inngående i kapittel 5.

Gitt disse begrensninger er det likevel opp til eier å stille krav til selskapene ift. økonomiske leveranser. Med historisk lave renter og utsikter for fortsatt lav rente fremover konkluderer rådmannen at det kan være realistisk å forvente avkastning på totalkapitalen i selskapet i størrelsesorden 4-6 % med medianverdi på 5 %.

¹² Boye, Knut (2002): Finansielle Emner. Cappelen Akademiske Forlag, Oslo.

¹³ St. Meld. 13 (2010-2011), "Aktivt eierskap – norsk statlig eierskap i en global økonomi", s.49-51.

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/nhd/dok/regpubl/stmeld/2010-2011/meld-st-13-2010-2011.html?id=637119>

4.2 Regnskapsanalyse og sammenligning med andre kinoer

I 2011 hadde konsernet totale driftsinntekter på 69,5 mill. kr og oppnådde et årsresultat på i underkant av 3,3 mill. kr. Selskapet har hatt en dobling i driftsinntekter de siste 5 år som skyldes blant annet at Kino 1 Arendal AS ble kjøpt i 2008, mens man siden den gang i tillegg har tatt på seg driftsansvaret ved kinoene i Grimstad og Farsund. Selskapets regnskap viser pr. 3. kvartal 2012 et resultat på 2,5 mill. kr. Prognosen for konsernet samlet sett for 2012 etter er på 3,0 mill. kr. Prognosen er inkludert forventet overførsel/konsernbidrag til barnefilmfestivalen på i underkant av 1,1 mill. kr.

Tabell 1 under viser utvalgte regnskapstall og nøkkeltall for konsernet¹⁴.

Tabell 1 – utvalgte regnskapstall og nøkkeltall for Kristiansand Kino Holding AS (konsern).

Tall i 1 000 kr	Regnskap				
	2007	2008	2009	2010	2011
Driftsinntekter	36 579	54 022	57 267	64 522	69 511
Driftsresultat	-46	1 056	-69	351	1 786
Årsresultat	422	457	-870	-612	3 253
Egenkapital	29 934	29 890	29 021	23 822	27 075
Gjeld	12 440	18 673	20 162	27 833	28 575
Totalkapital	42 374	48 563	49 183	51 654	55 649
NØKKELTALL					
Totalkapitalrentabilitet	0,3 %	3,1 %	0,2 %	1,0 %	5,6 %
EK rentabilitet f.skatt	1,3 %	2,5 %	-3,0 %	-0,8 %	9,7 %
EK rentabilitet e.skatt	1,4 %	1,5 %	-3,0 %	-2,3 %	12,8 %
Driftsrentabilitet (res. av driften i %)	-0,1 %	2,0 %	-0,1 %	0,5 %	2,6 %
Årsresultat i % av omsetning	1,2 %	0,8 %	-1,5 %	-0,9 %	4,7 %
Gjeldsgrad	0,4	0,6	0,7	1,2	1,1
Rentedekningsgrad	-0,5	2,2	0,1	0,7	5,9
Likviditetsgrad	0,8	0,9	0,6	0,5	0,6
Egenkapitalandel	70,6 %	61,5 %	59,0 %	46,1 %	48,7 %

Konsernet har de senere år oppnådd lave økonomiske resultater både i forhold til omsetning og totalkapitalen selv om 2011 isolert sett viser bedring i avkastningen, men fremdeles med lave driftsmarginer. Selskapet har siden dag én vært godt kapitalisert med en innskutt egenkapital på 27,06 mill. kr bestående av aksjekapital med 18 mill. kr og overkursfond med 9,06 mill. kr.

Tilsvarende som Deloitte kommenterer i sitt notat om at "det er indikasjoner på at konsernet har lavere økonomisk avkastning og utbytte sammenlignet med andre kinoer i andre byer" så viser kommunens egne utregninger ift. sammenligning med øvrige større kinoer i landet (eks. Oslo Kino) og at resultatene til Kristiansand Kino Holding er dårligere jevnt over på de ulike nøkkeltallene. Tabell 2 på neste side viser sammenligning av de mest relevante økonomiske nøkkeltallene med 5 av landets øvrige større kinoaktører i tillegg til å vise hvor mye de ulike kinoene har betalt i utbytte de siste 5 år (tall i 1 000 kr). Jevnt over er man på etterskudd og ligger bak de øvrige kinoene. Oslo Kino er ikke tatt med grunnet sin størrelse, men tendensen er den samme der også.

¹⁴ 2010 resultatene er iht. korrigert årsresultat som oppgitt i 2011 årsrapporten.

Tabell 2 – sammenligning av ulike nøkkeltall mellom Kristiansand Kino Holding AS (konsern) og andre kinoer.

	Regnskap				
	2007	2008	2009	2010	2011
<u>Totalkapitalrentabilitet</u>					
<i>Kristiansand Kino Holding</i>	0,3 %	3,1 %	0,2 %	1,0 %	5,6 %
<i>Bergen Kino</i>	8,5 %	7,3 %	10,5 %	10,4 %	11,5 %
<i>Drammen Kino</i>	32,6 %	51,7 %	39,4 %	25,0 %	23,8 %
<i>SF Stavanger/Sandnes</i>	7,6 %	17,0 %	21,9 %	17,9 %	12,0 %
<i>Ski Kinosenter</i>	18,2 %	35,3 %	19,5 %	35,7 %	26,4 %
<i>Trondheim Kino</i>	6,8 %	9,5 %	23,2 %	10,1 %	6,9 %
<u>EK rentabilitet e.skatt</u>					
<i>Kristiansand Kino Holding</i>	1,4 %	1,5 %	-3,0 %	-2,3 %	12,8 %
<i>Bergen Kino</i>	18,0 %	3,3 %	22,5 %	21,2 %	24,8 %
<i>Drammen Kino</i>	88,9 %	87,8 %	53,4 %	34,6 %	29,2 %
<i>SF Stavanger/Sandnes</i>	9,6 %	23,8 %	26,0 %	20,2 %	13,1 %
<i>Ski Kinosenter</i>	79,9 %	175,6 %	111,5 %	168,7 %	117,2 %
<u>Driftsrentabilitet</u>					
<i>Kristiansand Kino Holding</i>	-0,1 %	2,0 %	-0,1 %	0,5 %	2,6 %
<i>Bergen Kino</i>	3,9 %	0,5 %	3,7 %	4,6 %	3,9 %
<i>Drammen Kino</i>	7,2 %	10,4 %	10,7 %	11,0 %	11,7 %
<i>SF Stavanger/Sandnes</i>	3,9 %	8,4 %	13,2 %	11,9 %	8,2 %
<i>Ski Kinosenter</i>	3,6 %	7,7 %	5,0 %	10,3 %	8,4 %
<i>Trondheim Kino</i>	1,3 %	-1,8 %	2,8 %	5,9 %	1,1 %
<u>Årsresultat i % av omsetning</u>					
<i>Kristiansand Kino Holding</i>	1,2 %	0,8 %	-1,5 %	-0,9 %	4,7 %
<i>Bergen Kino</i>	2,9 %	1,4 %	8,1 %	4,7 %	6,1 %
<i>Drammen Kino</i>	4,9 %	7,5 %	7,9 %	8,2 %	8,9 %
<i>SF Stavanger/Sandnes</i>	3,1 %	8,0 %	10,2 %	9,5 %	6,4 %
<i>Ski Kinosenter</i>	3,0 %	6,1 %	3,9 %	7,5 %	6,1 %
<i>Trondheim Kino</i>	5,0 %	8,2 %	23,2 %	11,1 %	8,3 %
<u>Egenkapitalandel</u>					
<i>Kristiansand Kino Holding</i>	70,6 %	61,5 %	59,0 %	46,1 %	48,7 %
<i>Bergen Kino</i>	29,9 %	29,2 %	33,4 %	30,1 %	34,6 %
<i>Drammen Kino</i>	24,3 %	58,3 %	49,8 %	52,5 %	63,2 %
<i>SF Stavanger/Sandnes</i>	45,8 %	53,4 %	61,7 %	64,5 %	59,0 %
<i>Ski Kinosenter</i>	18,5 %	11,9 %	13,4 %	16,7 %	15,7 %
<i>Trondheim Kino</i>	50,5 %	53,4 %	60,6 %	60,2 %	61,8 %
<u>Utbytte</u>					
<i>Kristiansand Kino Holding</i>	-	500	-	500	-
<i>Bergen Kino</i>	-	-	-	3 000	3 590
<i>Drammen Kino</i>	-	-	-	-	-
<i>SF Stavanger/Sandnes</i>	-	-	-	4 000	6 000
<i>Ski Kinosenter</i>	823	1 768	1 100	1 727	1 800
<i>Trondheim Kino</i>	-	-	-	-	-

De forskjellige kinoene inneholder ulike forhold som ikke gjør dem helt sammenlignbare (har ulike inntektsposter), blant annet ved at man er inne på eiersiden og eier minoritetsposter¹⁵ i ulike andre selskaper. Dersom man skal prøve å isolere noen av de andre forholdene som spiller inn på resultatene så er driftsrentabilitet det mest nærliggende å sammenligne hvor

¹⁵ Kristiansand Kino Holding AS hadde ved inngangen til 2012 aksjer i 4 selskaper (Note 5 i selskapets årsberetning for 2011) hvorav aksjeposten i Filmweb AS er solgt i løpet av 2012.

man her får opp en indikator på hvor mange kr (i %) man sitter igjen med pr. 100 kr i driftsinntekter. Tre av kinoene her har en god del bedre marginer enn de øvrige kinoene hvor Kristiansand har oppnådd de laveste marginene.

Det er også fremtredende at selskaper med en lavere egenkapitalandel enn Kristiansand Kino Holding tilsynelatende har en mye høyere avkastning på egenkapitalen, noe som kan trekke i retning av at det ikke er behov for all den egenkapitalen i selskapene som har vært tilfelle hittil for flere av kinoene.

Samtidig peker kinoen på fire forhold som er med på å svekke resultatet deres. Tar man hensyn til at kinoen for øvrig har ytt konsernbidrag etter skatt på samlet 3,4 mill. kr siste 4 år til Barnefilmfestivalen, ville selskapets avkastning på totalkapitalen økt med ca. 2,4 % i snitt pr. år, men allikevel vært en god del lavere enn de andre selskapene som fremstilles her.

To av forholdene knytter seg til pensjon. Det faktum at flere ansatte som har vært med helt siden starten/omdannelsen til aksjeselskap har en ytelsesbasert pensjonsordning (gammel KS-tariff) som er vesentlig dyrere sammenlignet med obligatorisk tjenstepensjon drar opp kostnadene. Videre er kinoen selvassurandør gjennom sitt medlemskap i Kristiansand Kommunale Pensjonskasse. For de ansatte som går ut i AFP fra fylte 62 år fører dette til at denne forpliktelsen må avsettes i regnskapet løpende, og fra 2010 er dette blitt gjort med tilbakevirkende kraft. Det vil si at den frie egenkapitalen i selskapet er gjort om til en gjeldspost på nærmere 4,8 mill. kr, mens avsetningen i 2011 var i overkant av 0,4 mill. kr slik at samlet forpliktelse nå er på 5,2 mill. kr. Det er grunn til å tro at flere av de andre kinoene man sammenligner seg med (med unntak av Ski Kinosenter) har tilsvarende ordninger og kostnader, ihvertfall knyttet til ytelsesbasert pensjonsordning. Det er ikke rettet eksplisitte henvendelser til de ulike kinoene for å undersøke dette i detalj, men dersom andre kinoer ikke er selvassurandør på samme måte som Kristiansand Kino Holding så er det klart at dette gir en liten skjevhet i tallene uten at det påvirker konklusjonen ift. de samlede resultatene.

Sist, men ikke minst så pekes det på at man ifm. med kjøpet av Arendal Kino betalte nær 4 millioner kroner i "goodwill" knyttet til enerådende markedsposisjon og unik beliggenhet som avskrives over 10 år. Dette er en kostnad i regnskapet som skal gi økte inntekter over tid slik at å hevde at dette er en "ekstrapost" som drar ned resultat til kinoen sammenlignet med andre gir et noe skjevt (feil) inntrykk. Dette var noe man i sin tid betalte for og som inngikk i eventuelle kalkyler på hvorvidt denne investeringen ville lønne seg eller ikke.

I morselskapet har man de to siste regnskapsår opplevd årsresultater på i overkant av en halv million kr, og på tilsvarende måte som for konsernet så har morselskapets leveranser heller ikke har vært tilstrekkelig gode de senere år. Barnefilmfestivalen har som nevnt over mottatt 3,4 mill. kr i konsernbidrag (netto) over perioden 2008-2011. Dersom man ekskluderer dette fra konsernets resultater de siste 4 år så viser resultatene at gjennomsnittlig totalkapitalrentabilitet for "konsernet eks. barnefilmfestivalen" ville økt fra et gjennomsnitt på 2,5 % til 4,9 %. Dette er fremdeles svakere enn hva de andre kinoene har levert i perioden, men dersom 5 % antas å være et fornuftig avkastningsnivå her så har selskapet levert rimelige resultater når en ser bort fra driften av barnefilmfestivalen (selv om renta i denne perioden har vært høyere enn nå, som igjen skulle tilsi en høyere avkastning).

Flere økonomiske vurderinger knyttet opp til morselskapet og Barnefilmfestivalen kan studeres nærmere i vedlegget som går dypere til verks i regnskapsanalysen på disse punktene.

4.3 Prinsipper for utbytte – forventninger og forslag til utbyttmodell

På generell basis gir Kristiansand kommune som eier uttrykk for synspunkter og forventninger til selskapets utbyttepolitikk og vil ønske at det legges opp til en utbyttepolitikk som fremmer langsiktig verdiskaping for selskapet. Utbytteforventningene skal reflektere hva kommunen som eier mener er en riktig balanse mellom utbytte og tilbakeholdt overskudd for å nå målet om høyest mulig verdiskaping over tid. De forventninger om utbytte som uttrykkes skal være forutsigbare og normalt ligge fast over en periode på flere år. Over tid kan imidlertid selskapets situasjon endre seg og gjøre det naturlig å endre utbyttepolitikken.

I eierskapsmelding del 2 ble det sagt at *“styret i Kristiansand Kino Holding AS har flere år ikke fulgt opp de forventningene bystyret, gjennom handlingsprogrammet, har satt til selskapet når det gjelder utbytte. Resultatene i kinoen er svært avhengige av de filmene som er til disposisjon hvert år. En publikumssuksess de siste månedene av året kan være avgjørende for størrelsen på selskapets overskudd dette året. For selskapet er det således vanskelig å lage sikre fireårs prognoser”*. Det samme gjør seg gjeldende nå, og vi så senest i 2011, at selv om selskapet produserte tidenes resultat så ble det endelige årsresultatet en god del mindre enn hva som ble forespeilet bare en drøy måned før årets slutt i møtet med kommunalutvalget den 22.11.11 grunnet en svak resultatmessig desember måned.

Den gjeldende ordningen for kommunisering av utbytteforventninger ovenfor selskapet som ble vedtatt sist i kinoens eierskapsmelding del 2 sier at *“også i forholdet mellom Kristiansand kino og kommunen er det viktig med forutsigbarhet mht. til ønsker om utbytte. For at forutsigbarheten skal bli størst for begge parter, bør en drøfting om årets resultat og fastsetting av utbytte skje så seint som mulig på året, for eksempel i slutten av september. Forventet utbytte i fireårsperioden må derfor også settes med forutsetninger om stor grad av usikkerhet. Men i normalttilfellet må det utbyttet eier og ledelse i Kristiansand Kino Holding AS blir enige om, også blir fulgt opp av bystyret og styret i Kristiansand Kino Holding AS”*.

Kommunens forventninger knyttet til utbytte har frem til nå dermed ikke kommet direkte til uttrykk ved at selskapet har en modell å forholde seg, men mer gjennom forventninger fra eier i handlingsprogrammet og ved dialog med selskapet. Dette foreslår rådmannen å endre nå.

Kristiansand Kino Holding så forut for budsjetteringen av 2011 at ved et normalt godt kino-år så vil kinoens overskudd bli høyere enn det tidligere har vært, og kom med forslag til en ny utbyttepolitikk (vedtatt av kinostyret) som ble presentert for kommunalutvalget den 22.11.11. Rådmannen kom samtidig med et notat vedrørende eierstrategi ovenfor kinoen hvor en anbefalte kommunalutvalget å ta de to notatene om utbyttepolitikk og fusjonsplaner til foreløpig orientering samtidig som rådmann fikk i oppdrag å utarbeide egen sak om Kristiansand Kino i samråd med selskapets styre og ledelse før generalforsamling i juni 2012. Av hensyn knyttet til avgjørelse rundt fremtidig engasjement i Aladdin sammen med pågående fusjonsprosess så var det enighet fra administrativt hold mellom eier og selskap at det ville være mer hensiktsmessig å utsette saken til disse prosessene var gjennomført.

Kinoens forslag til utbyttmodell innebar en trinnvis modell hvor en ble forespeilet følgende:

<i>Ved underskudd</i>	<i>Ikke utbytte</i>
<i>Overskudd opp til 1,0 mill. kr</i>	<i>50 % utbytte</i>
<i>Overskudd mellom 1,0-3,0 mill. kr</i>	<i>20 % utbytte</i>
<i>Overskudd mellom 3,0-5,0 mill. kr</i>	<i>10 % utbytte</i>
<i>Overskudd over 5,0 mill. kr</i>	<i>5 % utbytte</i>

I tillegg skulle det ved overskudd utover 3,0 mill. kr gis 50 % som tilskudd til lokal filmproduksjon.

Rådmannens vurdering av den foreslåtte modellen er at den er unødvendig komplisert og at den kan gi rom for uønskede tilpasninger innenfor enkelte regnskapsår. Det er styrets oppgave å foreslå størrelsen på et eventuelt utbytte for selskapets generalforsamling, men eier kan ikke se at det er korrekt av styret å foreslå at deler av et evt. overskudd skal gis som tilskudd til lokal filmproduksjon. Tankene bak dette kan være gode, men til syvende og sist er det et eierspørsmål hva man velger å disponere selskapets produserte resultater til.

Med bakgrunn i de strukturelle/organisatoriske endringer som er gjort i selskapet, som skal kunne gi rom for økte resultater på sikt, anbefaler rådmannen at man konverterer deler av selskapets egenkapital og omgjør det til et ansvarlig lån (nærmere beskrevet i kapittel 4.4). Av den grunn vil det være mulig for eier å få mer jevne og stabile inntekter fra selskapet gjennom renteinntekter fra et ansvarlig lån, samtidig som forventningene rundt fremtidige resultater da ellers vil være noe mindre.

Selskapet har i løpet av sine 11 første driftsår etter omdannelsen til aksjeselskap betalt ut utbytte 4 ganger¹⁶ med til sammen 1,7 mill. kr, hhv. kr 200 000 i 2004 og kr 500 000 i årene 2005, 2009 og 2011. I tillegg nevnes Barnefilmfestivalen som har vært arrangert 15 ganger, og som i løpet av de 4 siste årene etter at festivalen ble opprettet som et eget selskap i 2008 har mottatt overføringer (konsernbidrag) fra kinoen for øvrig på ca. 3,4 mill. kr etter skatt.

Det finnes flere forskjellige type utbyttmodeller. Alt fra de enkleste modeller hvor man tar en fast prosent av resultatet til de litt mer avanserte trinnvise modellene som kan inneholde både faste og variable komponenter.

Hvor mye som kan deles ut i utbytte defineres ut ifra aksjeloven § 8-1. Hovedregelen er imidlertid at det ikke i noe tilfelle kan utdeles mer i utbytte enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningskikk. Det er styret som fremmer forslag om utbytte, og generalforsamlingen kan ikke vedta større utbytte enn det styret har foreslått.

I notat fra Deloitte kommer de med følgende kommentarer vedrørende utbyttmuligheter:

- a. Der er pr. 31.12.2011 fri egenkapital i døtre som ikke er hentet opp i mor med til sammen MNOK 2,7 (Kristiansand Kino Eiendom AS og KinoSør AS).
- b. Der foreligger mulighet for kapitalnedsettelse av aksjekapital og overkursfond til annen egenkapital som ved gjennomføring vil øke utbyttmulighetene i mor.

¹⁶<http://www.proff.no/regnskapdetaljerte/kristiansand-kino-holding-as/kristiansand-s/-/983403891/>

- c. Konsernet har en høy egenkapitalandel på 49 % hvor en reduksjon av egenkapitalandel til 40 % på konsernet utgjør overskuddslikviditet på ca. MNOK 5 som eventuelt kan betales tilbake til aksjonær.
- d. Lånekapasitet synes å foreligge i Kristiansand Kino Eiendom AS.

Kinoen har en kapitalstruktur som ikke er tilpasset til å dele ut utbytte. 27,0 av 27,5 mill. kr av egenkapitalen i morselskapet er bundet egenkapital som ikke uten videre lar seg utbetale som utbytte uten at videre prosesser/formaliteter gjennomføres.

Gitt dagens ordning med Barnefilmfestivalen (se kap. 5) hvor selskapets styre har hatt som policy at man kan bruke ca. 700 000 kr før skatt årlig på dette formål så har det avgjørende betydning for om dette skal komme til fratrekk før man fordeler utbytte, eller om man skal forutsette at dette må dekkes innenfor kinoens andel. Dersom siste alternativ velges så øker det usikkerheten rundt Barnefilmfestivalen da en er avhengig av å skape større årlige resultater for å dekke opp overførselen til festivalen.

Rådmannen ser på Barnefilmfestivalen som et viktig tilbud som ønskes videreført. Som tilsvarende på kinostyrets vedtakspunkt 3 på utkastet til eierskapsmelding del 3 kan rådmannen anbefale en justert modell 4 (som er kinostyrets anbefaling), hvor kinoen får aksept for at Barnefilmfestivalen finansieres via konsernbidrag etter skatt som i dag. Ift. faktisk utbyttefordeling gis aksept for at kinoen kan bruke opp til 0,7 mill. kr hvert år før det deles ut utbytte. Kinoen er ansvarlig for dekning av eventuelt overskytende dersom det er behov for tilførsel av mer midler til Barnefilmfestivalen enkeltstående år. Resterende overskudd i konsernet anbefales splittes 50/50 mellom kinoen og kommunen.

Foreløpig prognose/budsjett for 2013 legger opp til et resultat for kino-konsernet på 2,1 mill. kr etter skatt (og er inkludert rente på forutsatt ansvarlig lån med nærmere 0,7 mill. kr) før avgivelse av konsernbidrag til Barnefilmfestivalen. Tar en utgangspunkt i prognosen i ett resultat som nevnt over og at eksempelvis Barnefilmfestivalen i 2013 året koster 0,7 mill. kr så får kinoen og kommunen halvparten hver av 1,4 mill. kr. Dersom Barnefilmfestivalen kostet 0,5 mill. kr med samme resultat som nevnt over får kommunen og kinoen 0,8 mill. kr hver, mens i ett tilfelle hvor Barnefilmfestivalen koster 1,0 mill. kr med de samme forutsetningene som ovenfor vil kommunen fremdeles få 0,7 mill. kr ettersom kinoen vil være ansvarlige for overskytende kostnader knyttet til Barnefilmfestivalen utover 0,7 mill.kr. I dette tilfelle ville kinoen ville da sitte igjen med 0,4 mill. kr etter at man hadde brukt 0,3 mill. kr av egne midler til å dekke kostnader i Barnefilmfestivalen.

Det at modellen tar utgangspunkt i konsernøkonomien, samtidig som utbyttegrunnlaget ligger i morselskapet gjør det nødvendig å poengtere viktigheten av at selskapet sørger for, og legger til rette for overførsel av konsernbidrag opp til morselskapet (for å maksimere fri egenkapital i morselskapet). En utbyttemodell med en variabel prosentandel av resultatet (med fratrukk av bunnfradraget) er enkel å forstå samtidig som den gir signaleffekt til kreditorene om økt soliditet for selskapet over tid. Ulempen er at man ikke har noen garanti nedad slik at man må være forberedt på at de ikke vil kunne utbetale utbytte i enkelte år.

Det anbefales videre at det etableres spilleregler om at utbyttegrunnlag løpende flyttes opp i Kristiansand Kino Holding (mor) fra de ulike datterselskapene dersom det ikke skulle være særlige grunner imot dette. Hovedprinsippet vil i så måte være å gjøre all ledig kapital tilgjengelig i mor. Pr. 31.12.11 var det fri egenkapital i døtre (Kristiansand Kino Eiendom og

KinoSør) som ikke var hentet opp i mor med til sammen 2,7 mill. kr, og som i realiteten kunne vært gjort og gitt grunnlag for å betale ut noe utbytte i 2012 (mens det på generalforsamlingen for selskapet i 2012 ble kommunisert at det ikke var mulig å betale ut utbytte i 2012 nettopp fordi morselskapets opptjente egenkapital ikke var høy nok). I HP 2012-2015 ble det lagt til grunn forventninger om (etter gjeldende ordning) et utbytte på 1,7 mill. kr i 2012, som ikke ble realisert, og deretter 1,5 mill. kr fremover. I rådmannens forslag til HP 2013-2016 som ble vedtatt av bystyret 12.12.12 er forutsetningene om årlig utbytte på 1,5 mill. kr videreført, i tillegg til forventning om at det utbetales 1,7 mill. kr i ekstraordinært utbytte i 2013 som følge av manglende utbytte i 2012.

4.4 Kapitalstruktur, opprettelse av ansvarlig lån m.m.

Kommunens eierskapsmelding del 1 inneholder et eget avsnitt om kapitalstruktur hvor blant annet følgende står omtalt *”for aksjeselskap er forholdet mellom gjeld (fremmedkapital) og egenkapital i et selskap et vesentlig eierspørsmål. For mye og for lite egenkapital kan medføre effektivitetstap. Ideelt sett bør det for hvert selskap regelmessige foretas en analyse av kapitalstrukturen. Forretningsrisiko, bransjemessige særtrekk, prisen på fremmedkapital og finansiell styrke er alle forhold som må vurderes når virksomhetens kapitalstruktur skal bestemmes”*.

Slik kinoen er finansiert nå har den som nevnt tidligere en kapitalstruktur som ikke er tilpasset det å gi utbytte. I morselskapet er 27 av 27,5 mill. kr av egenkapitalen bundet egenkapital (aksjekapital og overkursfond som ikke fritt kan benyttes/disponeres¹⁷). Det er mulig å frigjøre deler av denne kapitalen ved eksempelvis å sette ned (overføre) deler av aksjekapitalen til annen egenkapital som vil øke utbyttegrunnlaget i selskapet. En annen mulighet er at det kan foretas en kapitalnedsettelse kombinert med at kommunen yter et ansvarlig lån til konsernet som kommunen vil motta løpende renteinntekter på.

Pr. 31.12.11 hadde konsernet en egenkapitalandel på 49 %, noe som må karakteriseres som høyt. Tilsvarende kan sies om Kristiansand Kino Eiendom som har en egenkapitalandel på 84 %, mens andelen i Holding (mor) er 79 % pr. 31.12.11. Slår en sammen Kristiansand Kino Drift pr. 31.12.11 med KinoSør slik selskapet nå er organisert ender man opp med en egenkapitalandel på 28 % som må sies å være tilfredsstillende, mens det i Barnefilmfestivalen bare var en egenkapital på 7 % pr. 31.12.11, noe som er veldig lavt.

Sammenlignet med flere andre kinoer i Norge så varierer tallene kraftig fra Ski Kinosenter AS¹⁸ i bunn med en egenkapitalandel varierende mellom 12 og 19 % de siste 5 år, mens flere av de andre store har ligget i intervallet mellom 50 og 60 %. Fra regnskapsanalysen tidligere ser vi at Ski Kinosenter (som har en svært aktiv eier gjennom Olav Thon som eier ca. 90 % av selskapet) er eneste selskap som har betalt ut utbytte hvert eneste år. Man har dermed holdt nede selskapets egenkapital, samtidig som man har klart å skape ny gode resultater videre. Når det gjelder kapitalstruktur så er det ingen usikkerhetsforhold ved kinobransjen som skulle tilsi de mengder egenkapital som man ser at flere av aktørene sitter på pr. dags dato.

¹⁷ Det kreves beslutning av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, kreditorvarsel, og utdelingen er begrenset ved at selskapet alltid må ha en aksjekapital på minst 100 000 kr. i aksjeselskaper.

¹⁸ Som eies av Thon Holding AS som største aksjonær med 90,1 % av aksjene og er eneste selskap av de større som ikke er helt, eller delvis eid av en eller flere kommuner.

Dersom man skulle velge å eksempelvis sette ned aksjekapitalen fra 18 mill. kr til 1 mill. kr for deretter og fordele dette mellom et ansvarlig lån på 12 mill. kr og 5 mill. kr som annen egenkapital ville man sisset igjen med bundet egenkapital i selskapet på 10 mill. kr (aksjekapital på 1 mill. kr + overkursfond på 9 mill. kr) i tillegg til 5 mill. kr i annen egenkapital så ville selskapet sisset igjen med en egenkapitalandel på 27 % basert på regnskapstall pr. 31.12.11. Selskapet ville i så måte fremdeles hatt en solid egenkapital samtidig som at ved å legge inn et ansvarlig lån på 12 mill. kr så sikrer man seg faste inntekter.

Kinoen bør ha en egenkapital som er tilpasset virksomhetens mål, strategi og risikoprofil. Gitt dagens organisering knyttet opp mot virksomhetens mål og strategi så er det åpenbart at egenkapitalen i selskapet er unødvendig høy. Det er heller ikke noe ved selskapets risikoprofil som taler for en så høy egenkapital slik rådmannen vurderer det.

Rådmannens anbefaling er derfor at man setter ned aksjekapitalen i selskapet fra 18 mill. kr til 1 mill. kr, og at dette disponeres ved at 5 mill. kr beholdes i selskapet som annen egenkapital, mens resterende 12 mill. kr organiseres slik at kommunen yter selskapet et ansvarlig lån på denne sum. Uavhengig av hva utredningen at et mulig salg av kinoen viser så er det fornuftig at dette gjøres nå. Rådmann gis deretter fullmakt til å forhandle frem en rente på det ansvarlige lånet mellom selskap og eier som deretter forelegges kommunalutvalget for endelig godkjenning.

5. Barnefilmfestivalen

Kristiansand Internasjonale Barnefilmfestival som i 2012 ble arrangert for 15.gang har siden 2008 eksistert som et eget selskap i kino-konsernet. Barnefilmfestivalen skal drive filmfestival for barn og unge, og virker og som en arena for "opplæring" av et fremtidig kinopublikum hvor økonomisk profitt ikke har vært noen målsetning. I 2011 (den 14.utgaven) omsatte festivalen for 3,1 mill. kr og hadde utgifter på 4,0 mill. kr som resulterte i et årsresultat (resultat etter skatt) på minus 0,6 mill. kr (som inkluderer negativ netto skatt med 0,3 mill. kr). Festivalen hadde 9 306 publikumsbesøk på festivalens filmvisninger i Kristiansand og over 3 000 på andre publikumsaktiviteter. Samlet ble det vist 97 filmtitler fordelt på 180 forestillinger. Filmene kom fra 22 ulike nasjoner hvor hele 52 av titlene var fra Norden.

Barnefilmfestivalen hadde i 2011 billettinntekter fra publikum på kr 222 861 som utgjorde 7,2 % av festivalens inntekter og var nok til å dekke 5,5 % av festivalens samlede kostnader. Siste 4 regnskapsår siden selskapet ble stiftet i 2008 har selskapet vært avhengig av økonomisk bistand for å gå rundt hvor festivalen samlet sett har mottatt 3,4 mill. kr i konsernbidrag etter skatt. Samtidig er selskapet flink til å skaffe sponsorer

Barnefilmfestivalen har de siste årene mottatt kommunal støtte/tilskudd¹⁹ i størrelsesorden 90-140 tusen kroner, noe som på ingen måte er nok til at festivalen går rundt selv om selskapet også har store inntekter på tilskudd og sponing fra andre offentlige og private bidragsytere. Tilskuddet festivalen har mottatt fra kommunen er i omfang såpass liten at den ikke er i nærheten å komme inn under reglene om ulovlig offentlig støtte som beskrives i

¹⁹ Tilskuddsordningen for festivaler ble i bystyrebehandlingen av budsjettet for 2013 vedtatt lagt om f.o.m. 2013 slik at BFF ikke lenger har noen garanti for at de vil motta like mye tilskudd som før da konkurransen om disse midlene nå øker.

revisjonens rapport om tilskudsregimet i Kristiansand kommune²⁰. Videre er det heller ikke noe galt i den praksis man har ved at man overfører konsernbidrag til festivalen hvor man blant annet bruker begrunnelsen om at man ”oppdrar et framtidig kinopublikum” slik at man legger til rette for fremtidig verdiskapning som ikke kommer direkte til uttrykk gjennom festivalens regnskaper. Festivalen er tuftet på lokale opplevelser med et lokalt publikum (gir eksempelvis skolebarn tilgang til filmopplevelser) slik at det er kommunens egne innbyggere som nyter godt av dette.

Slik det har vært til nå de senere år har kinostyret i morselskapet hatt som policy at man kan bruke ca. 700 000 kr før skatt årlig på dette formål. Det bør uansett være et spørsmål for eier hvor mye en ønsker å bruke på dette formålet fra overordnet hold. Rådmannen anser Barnefilmfestivalen som et viktig kulturtilbud til byens borgere som en ønsker å videreføre. For å være med på å fortsatt legge til rette for videre drift av Barnefilmfestivalen foreslår rådmannen at kinoen får aksept for at Barnefilmfestivalen finansieres via konsernbidrag etter skatt som i dag, og at man kan bruke inntil 0,7 mill. kr på dette formål det enkeltstående år før det er aktuelt at kommunen kan ta ut utbytte fra kinoen. Dette vil være med på å sikre finansieringen av Barnefilmfestivalen i årene fremover å legge til rette for gode publikumsopplevelser for byens borgere.

Når Bergen kommune fattet vedtak om nedsalg av inntil 49 % av aksjene i kinoen den 29.11.10, fattet de samtidig vedtak om at ”i forbindelse med salg av inntil 49 prosent av aksjene skal det for øvrig inngås en aksjonæravtale for å sikre videreføringen av Bergen Internasjonale Filmfestival AS (BIFF)”. Selskapet²¹ har ikke vært avhengig av å motta konsernbidrag fra morselskapet Bergen Kino AS i perioden 2007-2011, men har mottatt høyere tilskudd fra eier (både direkte fra Bergen Kino AS (mor), og fra kommunen for øvrig), og fra øvrige offentlige og private sponsorer og tilskuddsytere. I tillegg har de hatt en høyere relativ andel publikumsinntekter av totalomsetningen enn det man har hatt i Kristiansand. Selskapets økonomiske resultater har stort sett ligget innenfor pluss minus en halv million kroner de senere år med noe overvekt av negative resultater.

Selskapets egenkapitalandel har gått fra å være på 40 % ved utgangen av 2007 til kun å utgjøre 7,2 % ved utgangen av 2011 (fra kr 614 000 til kr 148 000). Man har altså kunne tappet noe på reserver her over tid, men ift. til størrelsen på overført konsernbidrag fra Kristiansand Kino Holding AS så er reduksjon i egenkapitalen hos BIFF vesentlig mindre enn hva Kristiansand Internasjonale Barnefilmfestival har mottatt i konsernbidrag de siste 4 årene. Som omtalt i kap. 4.2 så dobles nærmest kinoens gjennomsnittlige avkastning på totalkapitalen dersom man ikke hadde arrangert barnefilmfestivalen. Det at barnefilmfestivalen skal legge grunnlag for fremtidige kinogjengere gjør det og vanskelig å vurdere de faktiske forholdene rundt økonomien i selskapet på lang sikt. Den økonomiske prognose man har mottatt fra konsernet viser prognose på ca. minus 1,1 mill. kr for festivalen i 2012.

I kinoens tilsvarende på Deloitte's analyser i pkt. 7a. under øvrige kommentarer så sies det at barnefilmfestivalen skal evalueres i løpet av høsten konklusjonene så langt oppsummeres som følger: ”Styret har gjort en intern vurdering mht når på året festivalen skal avvikles, og

²⁰ Tilskudsregimet. Lokaldemokrati, offentlige anskaffelser, offentlig støtte og kryssubsidiering. Rapport til kontrollutvalget i Kristiansand kommune, bystyresak 16/13.

http://pa.kristiansand.kommune.no/politiske_saker/default.asp

²¹ <http://www.proff.no/regnskap/bergen-internasjonale-filmfestival-as/bergen/-/980555704/>

hvordan vi kan utnytte drahjelp fra filmdistributører ifm premierer. Konklusjonen ble at vi forsøker å gjøre noen grep ved avviklingen kommende år i april/mai, og oppsummerer etter dette. Det har vært forskjellige syn på om festivalen bør flyttes til en tid på året hvor det er flere premierer, for å tiltrekke seg mer familie- og fritidspublikum. Dette vil imidlertid kunne gå ut over festivalens profesjonelle side, med seminarer og workshops og filmmarked”.

6. Kommunikasjon og eierdialog

I KS Eierforum²² står det at ”en grunnleggende forutsetning for en strategisk drift av selskapene er en klar og presis eierstrategi for selskapene hvor eiers forventninger til selskapet formuleres” og at ”det er anbefalt at eier klargjør sine forventninger til styret og selskapet gjennom selskapsstrategien. Selskapsstrategien bør som del av eiermeldingen revideres jevnlig”.

Den stadfestede dialogen som ble vedtatt i 2009 sier blant annet at ”også i forholdet mellom Kristiansand kino og kommunen er det viktig med forutsigbarhet mht. til ønsker om utbytte. For at forutsigbarheten skal bli størst for begge parter, bør en drøfting om årets resultat og fastsetting av utbytte skje så seint som mulig på året, for eksempel i slutten av september. Forventet utbytte i fireårsperioden må derfor også settes med forutsetninger om stor grad av usikkerhet. Men i normalttilfellet må det utbyttet eier og ledelse i Kristiansand Kino Holding AS blir enige om, også blir fulgt opp av bystyret og styret i Kristiansand Kino Holding AS”. Samtidig har resultatene fra de foregående to årene vist hvor sårbar og utsatt man er for endringer i prognoser helt til siste slutt slik at det ved utgangen av september vil være ganske vanskelig å gi en sikker prognose da man til tider er prisgitt hvilke filmer som produseres som kan føre til store svingninger i resultater fra måned til måned. Som nevnt over i forslaget som innebærer opprettelse av et ansvarlig lån så vil det sikre et jevnere uttak av midler fra selskapet, samt den rest som måtte bli igjen til et eventuelt utbytte vil være mindre. Rådmannen har derfor foreslått at eventuelle utbytter fra selskapet derfor skal disponeres til engangsutgifter i driften, noe som gjør det avtalte septembermøtet mindre viktig.

I tillegg til deler av den allerede fastslåtte dialogen etablert i eierskapsmelding del 2 hvor det fastslås at ”selskapets leder har til nå orientert eier ved ordfører og rådmann om store oppkjøp og andre vesentlige endringer i strukturen i Kristiansand kino. Ledelsen i Kinoen ser det naturlig å fortsette denne praksisen men også å gi eier ved kommunalutvalget slik informasjon på et årlig drøftingsmøte og når det ellers måtte være nødvendig” så foreslås det følgende formalisering knyttet til informasjonsflyt, rapporteringsrutiner og kommunikasjon mellom selskap og eier:

- Forretningsplan/årsbudsjett oversendes eier etter at de er vedtatt av selskapets styre.
- Det gjennomføres et administrativt møte på vårparten når resultatet fra foregående regnskapsår foreligger.
- Foruten ordinær generalforsamling i juni måned skal det avholdes 1. årlig eiermøte (drøftingsmøte) med eier (generalforsamling) på høsten hvor selskapet orienterer om økonomisk status og prognose, i tillegg å være en uformell dialogarena.

²² ”Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/- fylkeskommunalt eide selskaper og foretak” (aug. 2010).

- Selskapet orienterer eier ved ordfører og rådmann om mulige avgjørelser som kan ha betydning for kommunens virksomhet og som har stor økonomisk betydning for selskapet.

Sist kinoen hadde et slikt møte som nevnes i eierskapsmelding del 2 var den 22.11.11 hvor selskapet ønsket å diskutere forslag til ny utbyttmodell, orientere om økonomien og forventede resultater, samt orientere kommunalutvalget om de pågående fusjonsplanene for Kristiansand Kino Drift og KinoSør. Videre ble det avholdt generalforsamling i selskapet 12.juni i år. På tross av gode resultatvarsler, og et resultat som ble noe dårligere enn varslet, men likevel tidenes beste så foreslo styret for generalforsamlingen at det ikke skulle betales ut utbytte i 2012 med bakgrunn i at det ikke var tilgjengelig fri egenkapital til utbyttebetaling i morselskapet. Som nevnt tidligere har dette vist seg å være en sannhet med modifikasjoner. I morselskapet var det tilgjengelig en snau halv million kr i fri egenkapital som kunne blitt vedtatt betalt ut på generalforsamlingen, mens det i døtre var tilgjengelig fri egenkapital på ca. 2,7 mill. kr hvor det kunne vært gjort grep på forhånd for å evt. utbetale noe av dette som utbytte til eier.

Vedrørende kinoens oppgraderinger på Fønix som har funnet sted i høst med kostnadsramme på 5,5 mill. kr var dette noe som skjedde i stor fart. Bakgrunnen for oppgraderingen var *"det fallende besøket i 1. halvår, kombinert med at en fikk klager på lyden i sal 1 hvor lydanlegget var 18 år gammelt, og at noe måtte gjøres"*. Saken ble så endelig vedtatt på styremøte i Holding den 28.08.2012. Kinoen har her snudd seg fortere enn det som er normalt i kommunal sammenheng, og oppgir det som en fordel ved å være et AS. Selskapet har hentet inn vurdering fra KS Advokatene i 2009 som vurderer kinoen til å ligge i grenseland for hvorvidt de er omfattet av lov om offentlige anskaffelser eller ikke, og basert på denne har kinoen vurdert seg til å ikke være omfattet av regelverket, og som forklarer den raske prosessen rundt oppgradering av kinoen. Rådmannen fikk sent i prosessen kjennskap til denne saken, og for fremtidige forhold så bemerkes det at dette burde vært orientert om på et tidligere stadium.

7. Eierstyringsprinsipper og eierskapsutøvelse i KKH

Når det gjelder hvordan kommunen kan påvirke kinoen i forhold til ønsket utvikling så finnes det flere *"verktøy"*²³ for å sikre gode styringsmuligheter ift. utøvelsen av eierstrategien som:

- Vedtekter og selskapsavtaler hvor eier i utgangspunkt legger sine premisser for eierstyringen.
- Styringsdokumenter (eieravtale, aksjonæravtale, styreinstruks, instruks for daglig leder etc.).

I tillegg så legger selvsagt kommunen de viktigste premissene gjennom det å være konsesjonsmyndighet. Når eierne skal legge føringer, er det generalforsamlingen som er arenaen. Vedtekter for aksjeselskaper fastsettes og endres av generalforsamlingen, men kommunestyret kan i forkant av generalforsamlingen treffe vedtak som binder opp stemmegivningen til sine representanter i generalforsamlingen.

²³ Selskapsdannelse i kommunal sektor. Kommunalt eierskap – roller, styring og strategi. Vibeke Resch-Knudsen (2011).

Når et selskap opererer med kortfattede vedtekter kan det derfor være hensiktsmessig å utarbeide andre dokumenter eller avtaler som underbygger vedtektene og regulerer styringen av selskapet på ulike nivåer. Slike dokumenter kan kalles styringsdokumenter og er ment å sikre bevisst eierstyring, tilstrebe åpenhet og gjennomsiktighet og sikre at selskapet ikke fjerner seg fra sitt opprinnelige formål. Det er riktignok viktig å merke seg at selskapslovgivningen og selskapsavtalen går foran en slik avtale.

7.1 Forvaltningen av selskapet

Selskapets ledelse består av styret og daglig leder. Aksjeselskapsformen som er valgt bygger på en klar rollefordeling mellom eieren og selskapsledelsen. I henhold til aksjeloven § 6-12 hører forvaltningen av selskapet under styret og daglig leder, dvs. selskapets ledelse. Dette innebærer at den daglige forretningsmessige ledelsen av selskapet og ansvaret for denne ligger hos selskapsledelsen. Det er styret og daglig leder som skal utøve forvaltningen ut i fra selskapets og eierens interesse. Det er utarbeidet instruks med fullmakter til daglig leder, samt instruks for styret i selskapet. Innenfor de generelle og spesielle rammer som kommunen fastsetter for KKH, ivaretar kommunen som eier sine interesser og legger føringer gjennom generalforsamling. Kommer det ellers opp noe underveis som gjør at eier er nødt til å bli hørt så bør det kalles inn til ekstraordinær generalforsamling. Styremedlemmene og daglig leder er ved sin forvaltning av selskapet underlagt et personlig erstatnings- og strafferettslig ansvar slik det fremgår av aksjelovgivningen. Det er ikke tegnet styreforsikring for styremedlemmene i KKH.

Aksjelovens § 6-23, styreinstruks 1. og 2.ledd sier at²⁴:

(1) I selskaper hvor de ansatte har representasjon i styret, skal styret fastsette en styreinstruks som gir nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling.

(2) Instruksen skal blant annet inneholde regler om hvilke saker som skal styrebehandles og daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret. Instruksen skal også inneholde regler for innkalling og møtebehandling.

Styreinstruks for styret i Kristiansand Kino Holding AS stammer tilbake fra opprettelsen av aksjeselskapet i 2001. Med de endringer som har funnet sted i selskapets organisasjonsstruktur i 2012 så anbefaler rådmannen at instruksen bør oppdateres til å være tilpasset dagens konsernstruktur på dette punkt.

7.2 Konesjonsbestemmelser og vedtekter

Konesjonsbestemmelser og selskapets vedtekter kan være med på å påvirke hvordan selskapet styres. Rammevilkårene for fremvisning av film og videogram i næring er gitt i lov om film og videogram av 15.mai 1987. Selskapets konesjonsbestemmelser ble sist fornyet av bystyret den 17.juni 2009 (bystyresak 107/09) og gis for en periode på inntil 5 år. Dagens konesjon utløper 30.juni 2014 hvor konesjonsinnehaveren må søke om forlengelse innen 6 måneder før konesjonen utløper, noe som innebærer at ny søknad må behandles innen utgangen av 2013. Etter kinoens syn legger konesjonen noen begrensninger på kinoens

²⁴ <http://www.lovdatab.no/all/hl-19970613-044.html#6-23>

muligheter til å drive ren business tilpasset til dagens markedssituasjon. Konesjonsbestemmelsene inneholder blant annet bestemmelser vedrørende andel europeiske, herunder nordiske og norske filmtitler som skal utgjøre minimum 40 % av repertoaret pr. år. Barnefilmfestivalen med sitt tilbud er med på å sørge for at det gjennomføres. Den 24. oktober 2012 behandlet og godkjente bystyret årsrapporten for 2011 som viser hvordan selskapet har oppfylt bestemmelsene for konsesjonen.

Selskapets vedtekter²⁵, slik de fremstår i dag, gir selskapet en stor grad av frihet blant annet med tanke på muligheter for opprette nye datterselskaper og utøve eierskap i disse foruten nærmere beskrivelse.

7.3 Sammensetning av og forventninger til styret

Forvaltningen av selskapet hører inn under styret. Det sørger for forsvarlig organisering av virksomheten, ansetter administrerende direktør og fører tilsyn med daglig ledelse og selskapets virksomhet forøvrig. Det er viktig å sørge for et godt sammensatt og kompetent styre som forvalter ansvaret på vegne av fellesskapet til det beste for selskapet, eierne og ansatte. Det bør legges faglige kriterier og relevant kompetanse til grunn ved utnevning og valg av styremedlemmer. Politisk tilhørighet eller aktivitet skal ikke ha noe å si for egnethet i så måte. Det skal vektlegges forskjeller i erfaringsbakgrunn i styresammensetningen. Det er viktig med et kompetent og relevant mangfold med komplementære ferdigheter som vil kunne gi et bredere og bedre beslutningsgrunnlag, og på den måten heve kvaliteten på styrearbeidet.

På generell basis har Kristiansand kommune mål om at styret i ett selskap samlet sett representerer den ønskede kompetansen ut fra selskapets virksomhetsområde og utfordringer, de valgte personers kompetanse samt kommunens formål med eierskapet. Det må legges vekt på å velge representanter med bred erfaring fra næringsliv samtidig som de har kompetanse eller erfaring innenfor et eller flere av områdene ledelse, finansiell kompetanse, juridisk kompetanse, revisjonskompetanse, bransjeerfaring, samfunnsansvar, samfunnsforståelse mv.

Vedrørende styret så slår selskapets vedtekter paragraf 5 fast at *"selskapets styre skal bestå av fem til syv medlemmer som generalforsamlingens bestemmer hvor minst ett av styrets medlemmer velges av og blant de ansatte i Kristiansand Kino Drift AS. Videre skal ett av medlemmene skal være blant medlemmene i hovedutvalget for kultur"*. For fullstendig oversikt over selskapets styre- og varamedlemmer henvises det til kommunens nettside²⁶.

Styret til KKH består for tiden av 7 personer inkludert 3 nåværende bystyrepolitikere, 1 tidligere politiker, ansattes representant samt 2 øvrige eksterne styremedlemmer. Styret består videre av 4 kvinner og 3 menn og oppfyller i så måte kravet²⁷ til 40 % kvinneandel i styret. På generalforsamling i selskapet for 2012 ble satsene for styregodtgjørelse i

²⁵ Som nevnt innledningsvis i note 4 så er vedtektene som følger saken er basert på konsernets struktur pr. 01.01.12 siden man ikke har rukket å motta oppdaterte vedtekter for den nye konsernstrukturen (ikke vært behandlet på generalforsamling enda).

²⁶ <http://www.kristiansand.kommune.no/no/Om-Kristiansand/Kommunens-eierskap/Heleide-aksjeselskap/Kristiansand-Kino-Holding-AS/>

²⁷ Kristiansand kommunes overordnede eierskapsmelding (bystyresak 175/08) sier at *"i alle styrer som Kristiansand kommune oppnevner styreprerentanter til, bør det være et krav at det skal være lik representasjon av begge kjønn"*.

Kristiansand kino Holding AS endret fra hhv. kr 30 000 og kr 20 000 for leder og medlemmer til kr 50 000 og kr 30 000. Rådmannen vurderer satsene til å ligge på et akseptabelt nivå sammenlignet med øvrige kommunale selskaper.

Selskapets vedtekter har fra opprettelsen i 2001 inneholdt et punkt om at det minst skal være en politisk representant fra hovedutvalg for kultur i styret. Rådmannen ønsker derfor å påpeke at under gjeldende habilitetsregler fører dette automatisk til at enhver politisk representant som sitter i selskapets styre vil være inhabil ved behandlingen av saker som berører selskapet direkte, slik som eksempelvis en eierskapsmelding eller tilskuddssøknad fra selskapet. Det kan derfor være grunn til å vurdere om dette punkt bør tas ut av vedtektene. Om noen så skulle velge å plassere en politiker som sitter i hovedutvalg for kultur i styret for selskapet må en anta at dette dermed er politisk bevisst valg som er gjort.

Etter rådmannens vurdering er styrets størrelse passelig (i øvre sjikt) selv om vedtektene åpner opp for et mindre styre. Ut fra selskapets kompleksitet kan det være rom for å vurdere eksempelvis om 5 styremedlemmer vil kunne gi ett nærmest like effektivt styre som med 7 medlemmer i dag. Etter selskapets vurdering er det først og fremst behov for styremedlemmer med økonomisk kompetanse i styret for Kristiansand Kino Holding AS.

8. Rådmannens kommentarer til kinostyrets behandling

Etter løpende dialog gjennom høsten 2012 fikk kinoen oversendt rådmannens forslag til sak om eierskapsmelding 3 for kinoen den 3. desember. Saken ble så behandlet i kinostyret den 11. desember hvor kinostyret fattet følgende 5 vedtakspunkter:

- 1. Styret i Kristiansand Kino Holding AS ønsker at implementering av Eierskapsmelding del 3 skjer etter at en eventuell utredning om salg av kinoen er gjennomført.*
- 2. Styret i Kristiansand Kino Holding AS er enig i pkt 1-3 i Rådmannens forslag til vedtak.*
- 3. Styret i Kristiansand Kino Holding AS ønsker at Barnefilmfestivalen finansieres via konsernbidrag etter skatt som i dag. Resterende overskudd deles 35 % til eier og 65 % til kinoen (modell 4). Kinoen sørger for tilgjengeliggjøring i morselskap.*
- 4. Styret i Kristiansand Kino Holding AS mener at dialog/kommunikasjon med eier kan fortsette etter vedtak i Eierskapsmelding del 2.*
- 5. Styret i Kristiansand Kino Holding AS tar til etterretning at salg av kinoen utredes 1. halvår 2013, og vil anmode om at styreleder og kinodirektør representerer kinoen i det videre arbeidet.*

Med bakgrunn i kinostyrets behandling ønsker rådmannen å begrunne enkelte forhold rundt noen av vedtakspunktene ytterligere, i tillegg til en har valg å gjøre ett par mindre endringer i innstillingen sin som her begrunnes nærmere. Rådmannens kommentarer til kinostyrets vedtak kan oppsummeres i følgende:

- 1. Rådmannen anser det som viktig at eierskapsmelding del 3 behandles og vedtas nå. De skisserte forhold som foreslås vedtatt bør og kan implementeres fortløpende uavhengig av hva en utredning ift. et eventuelt salg skulle vise.*
- 2. Ok.*

3. Rådmannen anbefaler/er innstilt på at Barnefilmfestivalen skal videreføres, og har av den grunn gjort en endring i forslag til utbyttemodell som vil være med å ivareta dette på en bedre måte enn det forslaget som kinostyret behandlet tidligere.
4. Rådmann ser den foreslåtte justeringen av eierdialog som en styrkning ift. dagens allerede vedtatte praksis.
5. Rådmannen ser det naturlig at kinodirektør og styreleder involveres i det videre arbeid rundt vurderingen av et eventuelt salg av kinoen.

I tillegg til ovennevnte vil rådmannen også kort kommentere kinodirektørens kommentarer til saken (punkt a-e) i saksfremstilling til kinostyret:

- a) Punktet å "*iverksette prosess for å omdanne bundet egenkapital til fri egenkapital i selskapet, samt etablere ansvarlig lån mellom selskap og eier*" er et av hovedpunktene ved denne eierskapsmeldingen og ikke noe som er vedtatt i eierskapsmelding del 2 da punktene som refererer til del 2 bevisst er satt i kursiv innledningsvis i kap. 1. Dette kommer og tydelig frem i innledningen til saken på side 1. Rådmannen tolker dette som en misforståelse fra selskapets side.
- b) Det opplyses kort om at siste del av setningen som var satt i sitat var tatt ut av den oversendte saksfremstillingen til kinoen, og beror seg på en tidligere versjon. Resten av punktet er forøvrig ok, og forhold som naturlig vil bringes mer på banen i saken knyttet til en vurdering av salg av kinoen eller ikke.
- c) Disse to forholdene burde vært nevnt i notatet om "Kinoens kommentarer til Deloitte's utredning" tidligere. At kinoen tilbakebetalte midler til Cultiva i 2009 svekket selskapets resultat, noe som ikke kommer frem i regnskapsanalysen over. Samtidig er dette midler selskapet tidligere har tatt til inntekt slik at det reelt er resultatnøytralt når en sammenligner over tid. At Aladdin ble værende igjen i kommunens eie ved omdannelsen til aksjeselskap i 2001, og at kinoen ikke fikk noen direkte kompensasjon må sees i sammenheng med den store andel egenkapital eier da valgte å legge inn i selskapet.
- d) Som nevnt over har rådmannen valgt å endre forslag til utbyttemodell under kap. 4.3 noe med bakgrunn i kinostyrets vedtak, og kinodirektørens kommentarer hvor det etterlyses klarering rundt rådmannens anbefaling på hvor mye som ønskes brukt på Barnefilmfestivalen. Vedrørende forslag om tildeling til lokal filmproduksjon vises til saksfremstillingen slik den allerede fremgår.
- e) Poenget med å vise til Bergen Internasjonale Filmfestival AS (BIFF) var å poengtere at det er mulig å legge føringer knyttet til Barnefilmfestivalen ved et eventuelt salg, og at det ikke nødvendigvis er slik at dersom kinoen hadde blitt solgt i sin helhet så hadde Barnefilmfestivalen blitt nedlagt. Ved å gjøre det på den måten Bergen har gjort så er dette noe som vil redusere prisen ved et alternativt salg. En alternativ løsning til denne måten er at kommunen heller kunne valgt å gi et større tilskudd direkte til festivalen slik at den ble økonomisk uavhengig, og dermed tydeligere synliggjøre kommunens reelle kostnad her. Kinodirektøren har for øvrig rett i "*at å sammenligne Barnefilmfestivalen og Bergen Internasjonale Filmfestival er en håpløs sammenligning*".

For øvrig opplyses det om at tidligere vedtaks punkt 6 "*salg av Kristiansand Kino utredes i løpet av 1. halvår 2013*" er tatt ut av saken da dette nå allerede er vedtatt av bystyret den 12.12.12.